

S

LANGENVERERING IN INDIA

Amrita Sivanand

De algemene naam voor de verschillende slangen-goden en slangenmensen in de Hindoe-mythologie is Naga. In het vroegere India was de verering van de Naga wijd verbreid. Zo kan men bij de entree van veel oude en verlaten tempels nog de traditionele beelden zien van levensgrote cobra's, de bewaarders van heilige grond die eens door vele toegewijden werd betreden. Een beroemde tempel is Nagercoil in Zuid-India, waar een grote vijfkoppige genezende godheid, Nagaraja, wordt vereerd. Hij is de koning der slangen. Vele cobra's kruipen er rond, zowel buiten als in de tempel zelf, en geen mens werd er ooit gebeten. Verhalen over de magische genezende krachten gaan terug tot vijfhonderd jaar geleden, toen de heersende koning Vira Udaya Marthandavarma er werd genezen van lepra. Sindsdien is deze tempel ter verering van de slang opengesteld voor het publiek, waaronder ook de gelovigen uit ander religieuze stromingen als het Boeddhisme, Jainisme en zelfs het Christendom.

In het Bijbelse scheppingsverhaal heeft de slang een listig karakter wanneer zij Eva, de eerste vrouw, en Adam, de eerste man, laat eten van de vruchten van de boom der kennis van goed en kwaad. Adam en Eva wilden op aanwijzing van de slang hun ogen openen en zijn als God, maar werden zich in feite slechts bewust van hun lichamelijke naaktheid. Wanneer God dan weer tot Adam wil spreken, verbergt deze zich uit vrees om zo gezien te worden. 'Wie heeft u te kennen gegeven, dat u naakt bent? Heeft u van die boom gegeten, waarvan ik u gezegd had niet te eten?' vraagt God aan Adam en Eva, en beiden wijzen zij naar de slang die hen daarmee bedrogen heeft, waarop God de slang vervloekt boven al het vee en de dieren van het veld, 'Op uw buik zult u gaan en stof zult u eten, alle dagen van uw leven.'

In het Hindoeïsme neemt de slang een geheel andere plaats in, en wordt onder andere in verband gebracht met het goddelijke in de vorm van Heer Shiva en Heer Vishnu. Zo draagt Shiva de slang veelal als ornament, om de knot van Zijn haar, om Zijn

Foto: *National Geographic*, vol. 138 nr. 3 (sept. 1970), pag. 393; geen nadere aanduiding t.a.v. maker of onderwerp.

SLANGENVERERING IN INDIA

schouder als heilige draad, als gordel om Zijn middel, en als arm- en enkelbanden om Zijn armen en benen. In een van de gebeden tot Shiva, luidt een van Zijn namen Bhujagendraharam, Hij die de koning der slangen als Zijn krans draagt. Hij is de Guru of leermeester van vele Yogi's, en de Heer van de Goddelijke Moeder, Shakti. Een andere naam voor Shakti is Kundalini. In de Tantrische tradities wordt Zij beschreven als een opgerolde slang aan de basis van de ruggengraat, die sluimert en door spirituele beoefening of spontaan kan ontwaken, om zich te verenigen met Shiva in de kruin van het hoofd. De toegewijde verkrijgt zo kosmisch bewustzijn in God.

In de Hindoeïstische kosmologie wordt gezegd dat de aarde rust op het hoofd van de slang Sessa, die ook wel wordt verward met andere grote Naga's als Ananta en Vasuki. Ananta wordt soms gezien als een manifestatie van Heer Vishnu. Zijn staart ligt als een cirkel om de aarde heen en symboliseert daarom de eeuwigheid. Vasuki, de zevenkoppige Naga-koning, diende als het touw waarmee de goden en demonen de melkcocean wilden karnen voor het verkrijgen van Amrita, de nectar der onsterfelijkheid.

Er zijn vele boeiende verhalen rondom de slang, in verschillende culturen en religies over de gehele wereld. In India zijn de Naga's, de slangengoden, de bewaarders van de rijkdommen van land en zee, en worden zij in verband gebracht met honderden meren, bronnen en putten. Volgens Narada, de zoon van Heer Brahma, is de hemelse verblijfplaats Nagaloka of Patala, die zich onder de aarde zou bevinden, de mooiste van alle hogere en lagere werelden. Sommige van de slangenbewoners hebben er vijf, zeven, tien of duizend koppen, bezet met edelstenen die stralen als de zon en daardoor alle duisternis verdrijven.

Naga Panchami is een speciale religieuze viering van de verering van de slang in India. Op rituele wijze worden cobra's en andere slangen als het goddelijke aanbeden en melk te drinken gegeven.

Dit artikel is eerder gepubliceerd in OHM-Vani, een uitgave van de Stichting Organisatie voor Hindoe Media, 5de jaargang nr. 3, juli-september 1999.